Kanvanamoshadhisuktam

काण्वानामोषधिसूक्तम्

Document Information

Text title : Oshadhi Sukta by Kanva

File name : kANvAnAmoShadhisUktam.itx

Category : veda, svara, sUkta

Location : doc_veda

Transliterated by : Mandar Kulkarni

Proofread by : Mandar Kulkarni

Latest update : March 3, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 1, 2025

sanskritdocuments.org

काण्वानामोषधिसूक्तम्

काण्वसंहितायां त्रयोदशेऽध्याये षष्ठोऽनुवाकः ।
आ षट्सप्तत्या ऋच आ शततमाम्(७६-१००) पञ्चविंशत्यृचः ।
बहुलं बाह्वृच्यपाठानुसारी । क्वचित्क्वचिदल्पतरः पाठभेदः ।
अधिके च द्वे ऋचौ । तथाहि मन्त्रक्रमः -
हरिः ओ३म् ॥

सस्वरः

या ओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा ।
मनै नु बभ्रुणामहं शतं धामानि सप्त च ॥ १॥

शतं वो अम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः ।
अधा शतक्रत्वो यूयमिमं मे अगदं कृता ॥ २॥

ओषधीः प्रति गृभ्णीत पुष्पवतीः प्रसूवरीः ।
अश्वा इव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः ॥ ३॥

ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुपब्रुवे ।
सनेयमश्वं गां वास आत्मानं तव पूरुष ॥ ४॥

अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ॥ ५॥

यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिता इव ।
विप्रः स उच्यते भिषग् रक्षोहामीवचातनः ॥ ६॥

अश्वावतीं सोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम् ।
आवित्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये ॥ ७॥

उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठादिवेरते ।
धनं सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ॥ ८॥

इष्कृतिर्नाम वो माताथो यूयं स्थ निष्कृतीः ।
सीराः पतत्रिणी स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ ९॥

अति विश्वाः परिष्ठा स्तेन इव व्रजमक्रमुः ।
ओषधीः प्राचुच्यवुर्य्यत् किं च तन्वो रपः ॥ १०॥

यदिमा वाजयन्नहमोषधीर्हस्त आदधे ।
आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ॥ ११॥

यस्यौषधीः प्रसर्प्पथाङ्गमङ्गं परुष्परुः ।
ततो यक्ष्मं विबाधध्व उग्रो मद्ध्यमशीरिव ॥ १२॥

साकं यक्ष्म प्रपत चाषेण किकिदीविना ।
साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया ॥ १३॥

अन्या वो अन्यामवत्वन्यान्यस्या उपावता ।
ताः सर्वाः संविदाना इदं मे प्रावता वचः ॥ १४॥

याः फलिनीर्य्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।
बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुञ्चन्त्वं हसः ॥ १५॥

मुञ्चन्तु मा शपथ्यादथो वरुण्यादुत ।
अथो यमस्य पड्बीशात् सर्वस्माद् देवकिल्बिषात् ॥ १६॥

अवयतीः समवदन्त दिव ओषधयस्परि ।
यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः ॥ १७॥

या ओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः ।
तासामसि त्वमुत्तमारं कामाय शं हृदे ॥ १८॥

या ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु ।
बृहस्पतिप्रसूता अस्यै सन्दत्त वीर्य्यम् ॥ १९॥

याश्चेदमुपशृण्वन्ति याश्च दूरं परागताः ।
सर्वाः सङ्गत्य वीरुधोस्यै सन्दत्त वीर्य्यम् ॥ २०॥

नाशयित्री बलासस्यार्शस उपचितामसि ।
अथो शतस्य यक्ष्माणां पाकारोरसि नाशनी ॥ २१॥

मावो रिषत् खनिता यस्मै चाहं खनामि वः ।
द्विपच्चतुष्पदस्माकं सर्वमस्त्वनातुरम् ॥ २२॥

ओषधयः संवदन्ते सोमेन सह राज्ञा ।
यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तं राजन् पारयामसि ॥ २३॥

त्वां गन्धर्वा अखनं स्त्वामिन्द्रस्त्वां बृहस्पतिः ।
त्वामोषधे सोमो राजा विद्वान् यक्ष्मादमुच्यत ॥ २४॥

त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षा उपस्तयः ।
उपस्तिरस्तु सोऽस्माकं यो अस्माँ३ अभिदासति ॥ २५॥

इत्याचार्यगोविन्दस्य कृतिषु काण्वीयस्य ओषधिसूक्तस्य भाष्यं सम्पूर्णम् ॥

सस्वरः

या ओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा ।
मनै नु बभ्रुणामहं शतं धामानि सप्त च ॥ १॥

शतं वो अम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः ।
अधा शतक्रत्वो यूयमिमं मे अगदं कृता ॥ २॥

ओषधीः प्रति गृभ्णीत पुष्पवतीः प्रसूवरीः ।
अश्वा इव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः ॥ ३॥

ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुपब्रुवे ।
सनेयमश्वं गां वास आत्मानं तव पूरुष ॥ ४॥

अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिष्कृता ।
गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ॥ ५॥

यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिता इव ।
विप्रः स उच्यते भिषग् रक्षोहामीवचातनः ॥ ६॥

अश्वावतीं सोमावतीमूर्ज्ञयन्तीमुदोजसम् ।

आविित्सि सर्वा ओषधीरस्मा अरिष्टतातये ॥ ७॥

उच्छुष्मा ओषधीनां गावो गोष्ठादिवेरते ।
धनं सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ॥ ८॥

इष्कृतिर्न्नाम वो माताथो यूयं स्थ निष्कृतीः ।
सीराः पतत्रिणी स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ ९॥

अति विश्वाः परिष्ठा स्तेन इव व्रजमक्रमुः ।
ओषधीः प्राचुच्यवुर्य्यत् किं च तन्वो रपः ॥ १०॥

यदिमा वाजयन्नहमोषधीर्हस्त आदधे ।
आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा ॥ ११॥

यस्यौषधीः प्रसर्प्पथाङ्गमङ्गं परुष्परुः ।
ततो यक्ष्मं विबाधध्व उग्रो मद्ध्यमशीरिव ॥ १२॥

साकं यक्ष्म प्रपत चाषेण किकिदीविना ।
साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया ॥ १३॥

अन्या वो अन्यामवत्वन्यान्यस्या उपावता ।
ताः सर्वाः संविदाना इदं मे प्रावता वचः ॥ १४॥

याः फलिनीर्य्या अफला अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः ।
बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुञ्चन्त्वं हसः ॥ १५॥

मुञ्चन्तु मा शपथ्यादथो वरुण्यादुत ।
अथो यमस्य पड्वीशात् सर्वस्माद् देवकिल्बिषात् ॥ १६॥

अवयतीः समवदन्त दिव ओषधयस्परि ।
यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः ॥ १७॥

या ओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः ।
तासामसि त्वमुत्तमारं कामाय शं हृदे ॥ १८॥

या ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु ।
बृहस्पतिप्रसूता अस्यै सन्दत्त वीर्य्यम् ॥ १९॥

याश्चेदमुपशृण्वन्ति याश्च दूरं परागताः ।
सर्वाः सङ्गत्य वीरुधोस्यै सन्दत्त वीर्य्यम् ॥ २०॥

नाशयित्री बलासस्यार्शस उपचितामसि ।
अथो शतस्य यक्ष्माणां पाकारोरसि नाशनी ॥ २१॥

मावो रिषत् खनिता यस्मै चाहं खनामि वः ।
द्विपच्चतुष्पदस्माकं सर्वमस्त्वनातुरम् ॥ २२॥

ओषधयः संवदन्ते सोमेन सह राज्ञा ।
यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तं राजन् पारयामसि ॥ २३॥

त्वां गन्धर्वा अखनं स्त्वामिन्द्रस्त्वां बृहस्पतिः ।
त्वामोषधे सोमो राजा विद्वान् यक्ष्मादमुच्यत ॥ २४॥

त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षा उपस्तयः ।
उपस्तिरस्तु सोऽस्माकं यो अस्माँ३ अभिदासति ॥ २५॥

इत्याचार्यगोविन्दस्य कृतिषु काण्वीयस्य ओषधिसूक्तस्य भाष्यं सम्पूर्णम् ॥

Encoded and proofread by Mandar Kulkarni

Kanvanamoshadhisuktam

pdf was typeset on June 1, 2025

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*